

ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО ПЛАВАЮЧОГО ВАЛЮТНОГО КУРСУ

Шарова С.В.,
Старший викладач кафедри «Фінанси і кредит»
Хорунжий О.І. ФЕУ 119
Запорізький національний технічний університет

Постановка проблеми. Подальша інтеграція у світову фінансово-економічну систему на сучасному етапі розвитку української економіки є надзвичайно важливим завданням. У цьому процесі співпраця з міжнародними фінансовими організаціями життєво необхідна. Найщільніше з усіх Україна співпрацює з Міжнародним валютним фондом за різноманітними програмами. Перехід України до плаваючого валютного курсу – є одною з ключових вимог МВФ для надання Україні чергової позики.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження впливу переходу України до плаваючого курсу гривні та отримання траншу МВФ або розвиток країни за умови не надання Фондом кредиту та залишення режиму стабілізованого курсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна стала членом МВФ 3 червня 1992 року (відповідно до Закону України від 03.06.92 № 2402-ХІІ "Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій") [1].

Кредити МВФ спрямовуються на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів держави та активних позицій платіжного балансу, згідно з Статутом МВФ.

Україна, як повноправний член МВФ, здійснює щорічні консультації щодо стану валютного регулювання за статтею IV Статуту МВФ, впровадження статистичних та фінансових стандартів та отримання технічної допомоги.

Гнучкий курс гривні є однією з основних умов МВФ вже на протязі останніх чотирьох років і для отримання наступного кредиту МВФ може вимагати від України відмови від режиму стабільного курсу і переходу до плаваючого курсу національної валюти.

Згідно з Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» Національний банк України може встановлювати граничні розміри маржі за операціями на міжбанківському валютному ринку України уповноважених банків та інших фінансових установ, що одержали ліцензію Національного банку України, за винятком операцій, пов'язаних із строковими (ф'ючерсними) угодами [2].

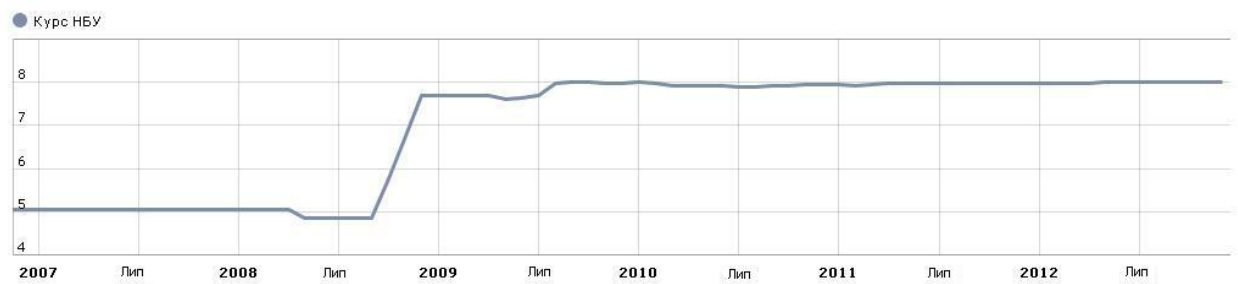

Рис. 1. Динаміка зміни курсу Долара США в період 2007-2012рр [9].

На рис.1 чітко видно наскільки жорстко НБУ контролює курс долара, і ми бачимо, що за останні 4 роки курс майже не змінювався, а був зафіксований на позначці 8грн/\$.

Цього разу прийти до згоди з МВФ без переходу на плаваючий курс Україні буде не можливо. Наслідки для економіки країни можуть бути двоїсті.

З позитивного це, по-перше, поліпшення ситуації з платіжним балансом. Експорт і імпорт прагнуть до збалансованості, тобто відпустивши гривню питання про те, на якому рівні повинен бути курс буде вирішуватись ринком. Перехід дозволить уникнути надмірного росту дефіциту поточного рахунку платіжного балансу.

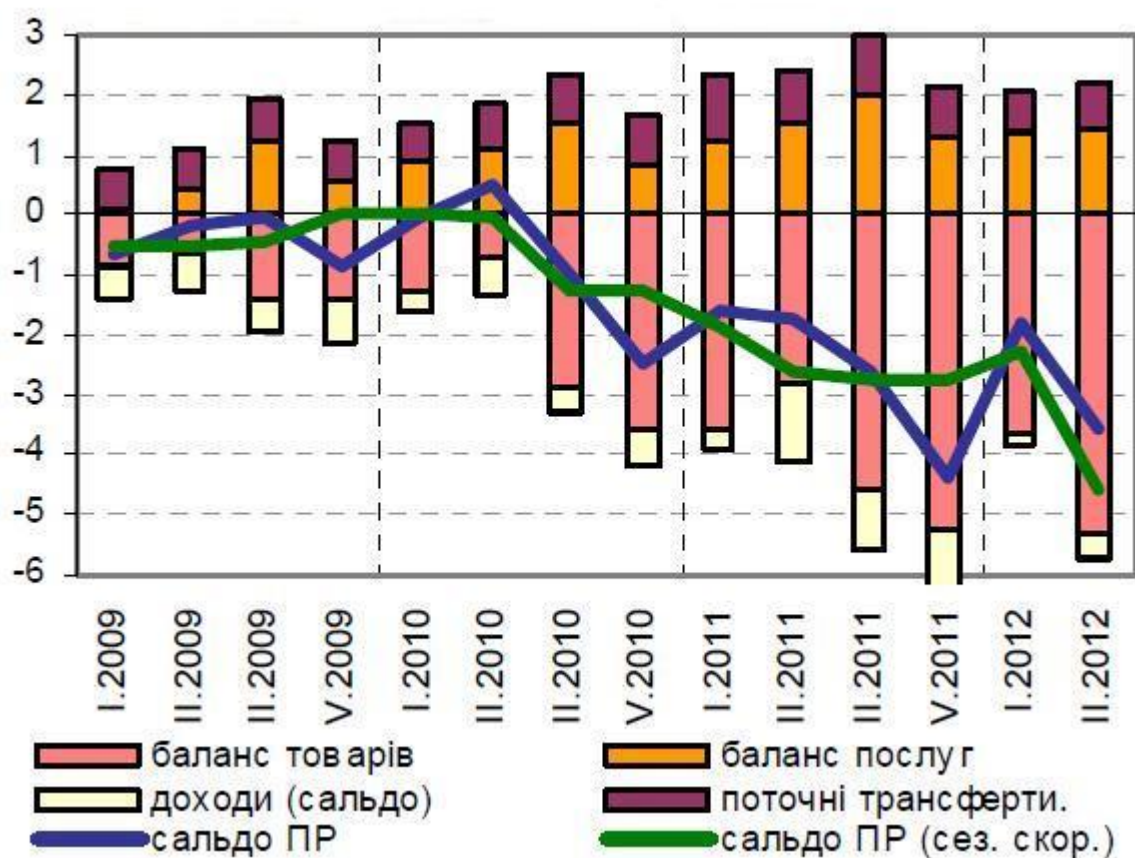

Рис. 2.Рахунок поточних операцій у 2009-2012 рр., млрд. дол. США

По-друге, більш плавне зростання економіки. Можливість гривні «самої» визначати, в якому співвідношенні з доларом знаходиться, дозволяє знизити волатильність економічного зростання країни [3].

Гнучкий курс допоможе балансувати експорт та імпорт. Наприклад, у разі зростання імпорту і падіння експорту попит на валюту починає збільшуватися. При гнучкому обмінному курсі гривня б девальвувала, що підвищило б вартість імпорту і змусило споживачів звернути увагу на вітчизняну продукцію.

З іншого боку, ослабла нацвалюта збільшить конкурентоспроможність українських виробників на зовнішніх ринках, що в короткостроковій перспективі має призвести до зростання експортних операцій. Правда, такої системи саморегулювання складніше досягти в ситуації, коли крупний бізнес і держава дуже залежні від позик, номінованих в іновалюті.

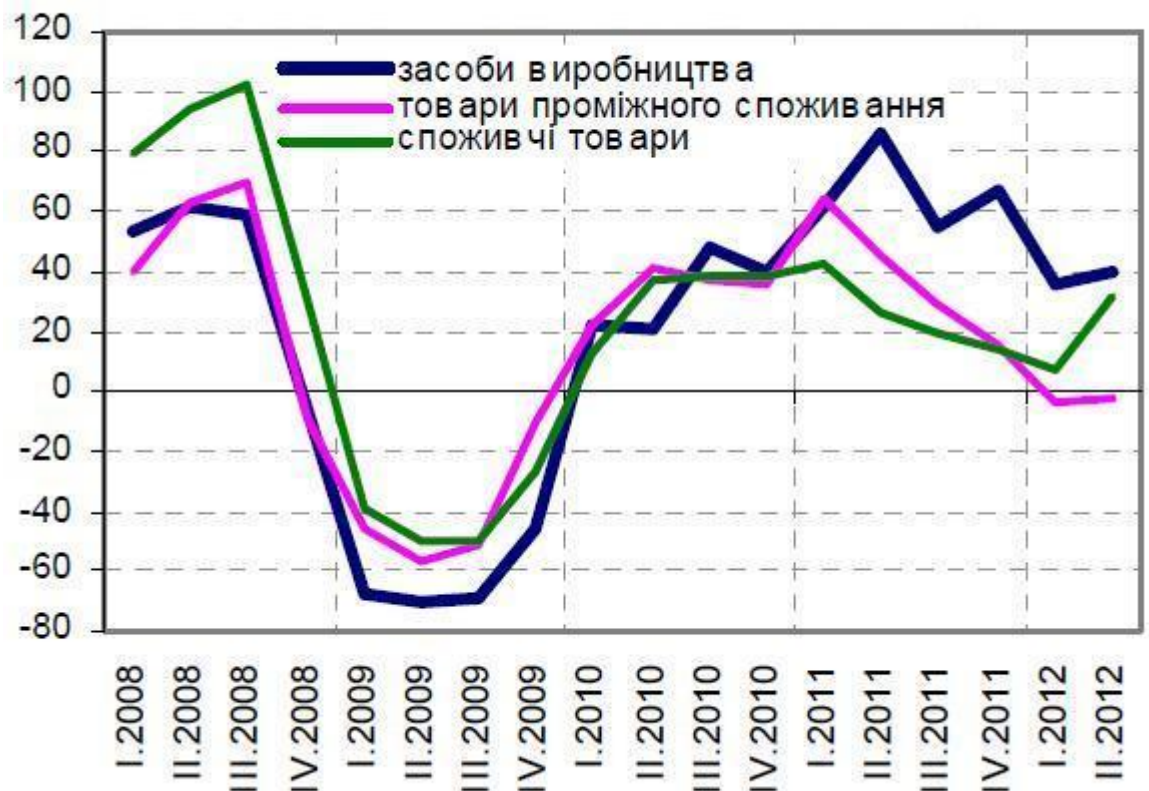

Рис. 3. Імпорт товарів за категоріями, зміна порівняно з відповідним періодом попереднього року, %

По-третє, збільшення гривневої ліквідності. За гнучкого курсу, відпала б необхідність стримувати гривневу ліквідність і банки отримали б достатньо вільних коштів, для кредитування економіки [5].

Зниження рівня доларизації економіки. Якщо за номінальним ослабленням гривні буде слідувати її зміцнення, і навпаки, це поступово призведе до того, що валютний курс не буде сприйматися як індикатор стабільності. Українці зрозуміють, що тримати заощадження у валюті не завжди вигідно, а це дало б старт процесу дедоларизації економіки.

За методологією МВФ критичний рівень доларизації економіки 30%. За даними Інституту економіки та прогнозування НАН України, який вивчає це питання у період економічної стабільності, рівень 27-29%, а в періоди кризи він досягає 31-33% [4].

Поліпшення притоку інвестицій. Перехід на гнучке курсоутворення допоможе збільшити приплив інвестицій в країну. При девальвації національної валюти українські активи подешевшають для іноземних інвесторів. Для інституціональних інвесторів це може бути сигналом до входу на український ринок - навіть якщо в нормальних умовах вони не стали б цього робити через корупцію або інших проблем.

З портфельними інвесторами все трохи складніше: для них коливання валюти - це вже заробіток або збиток. Але коливання курсу - хороший «запобіжник» для економіки від припливу короткострокових спекулятивних коштів (або, навпаки, від раптового панічного відтоку інвесторів з ринку).

При зайвому притоці «портфеля» курс піднімається. Це б'є по виробниках та інституційним інвесторам, і зменшує прибуток від таких інвестицій. При різкому відтоку курс, навпаки, падає, що покращує перспективи виробників і привабливість інвестицій [7].

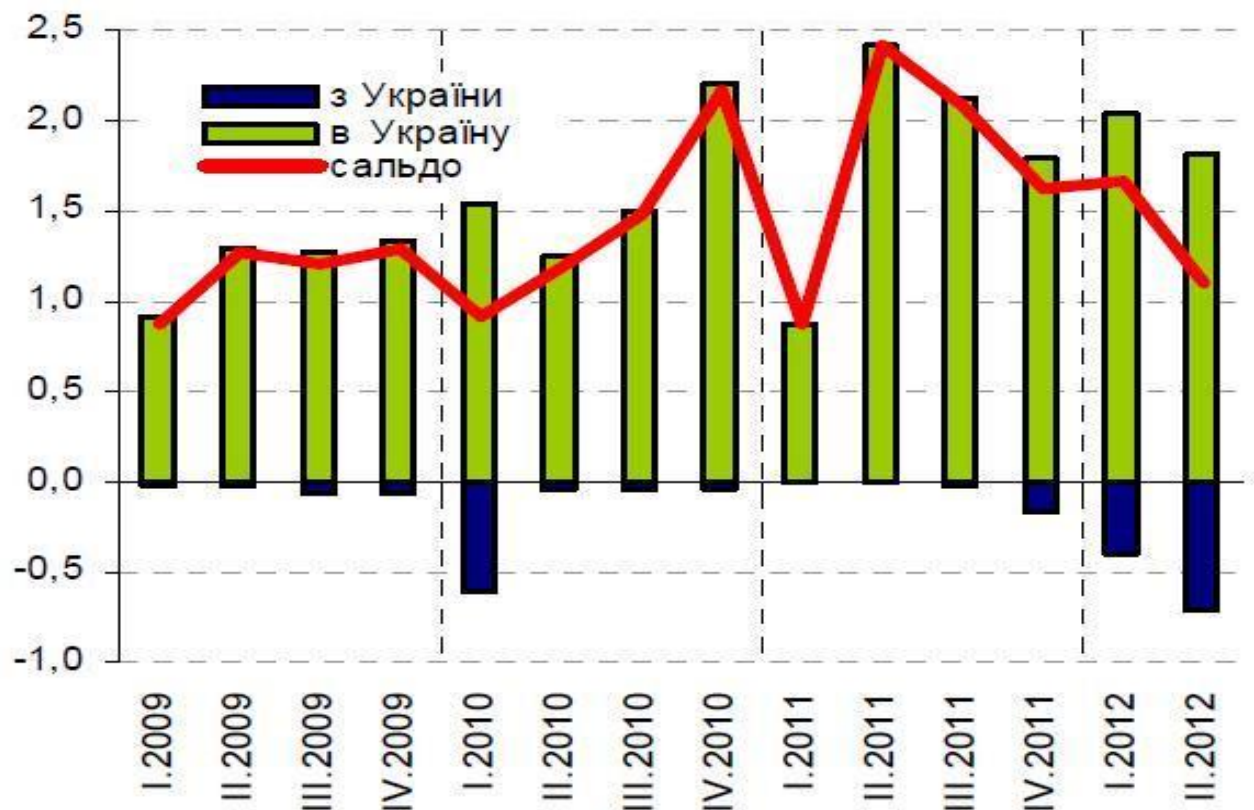

Рис. 3.Прямі іноземні інвестиції, млрд. дол. США[9].

Підтримка МВФ буде свідчити, що і інші кредитори будуть більш охоче розглядати Україну в якості ділового партнера. Це спростить завдання рефінансування заборгованостей на відкритому ринку.

Але є і негативні сторони, такі як, наприклад, постійна девальвація. Поки українські виробники не поліпшать свою конкурентоспроможність, гнучкий курс буде означати постійну девальвацію [5].

Перехід до плаваючого курсу буде означати, що курс гривні вже визначається не бажанням НБУ, а реальним попитом і пропозицією. Оцінки справедливого курсу у Нацбанку та експертів сьогодні розходяться. Згідно з оцінками МВФ в 2013 р. - до 9,18 грн. / \$.

Щоб плавно перейти на гнучкий обмінний курс, глава НБУ повинен зуміти забезпечити коливання курсу гривні як убік ослаблення, так і в бік посилення.

За оцінками в 2012 році дефіцит поточного рахунку платіжного балансу склав 7,5% ВВП. У таких умовах Нацбанку буде складно забезпечити рух курсу

в бік посилення. А без цього не вийде убезпечити країну від девальвації просто через паніку населення.

Іншими словами, дозволивши гнучке курсоутворення, Нацбанк, повинен погодитися на девальвацію української валюти. Більш того - на її постійну девальвацію [7].

Також великою загрозою є загроза спекулятивних атак Велика складність - відсутність термінового валютного ринку в країні. Поки цей ринок не запрацює, переходити на плаваючий курс не можна: гривня постійно перебуватиме під загрозою спекулятивних атак. Таких, які, наприклад, влаштовував Джордж Сорос з британським фунтом в 1992 р. і японською ієною в 1996 р[8].

Але для появи в Україні термінового ринку поки передумов немає - перш за все, тому що поки немає необхідної законодавчої бази. Спроби створити її йдуть давно. В останній раз в травні 2011р. НКЦБФР внесла на розгляд Верховної Ради базовий для розвитку ринку проект Закону про похідні (деривативи). Але цей документ спіткала та ж доля, що і його попередників - в квітні 2012 р. проект закону був відкликаний без зазначення причин [1].

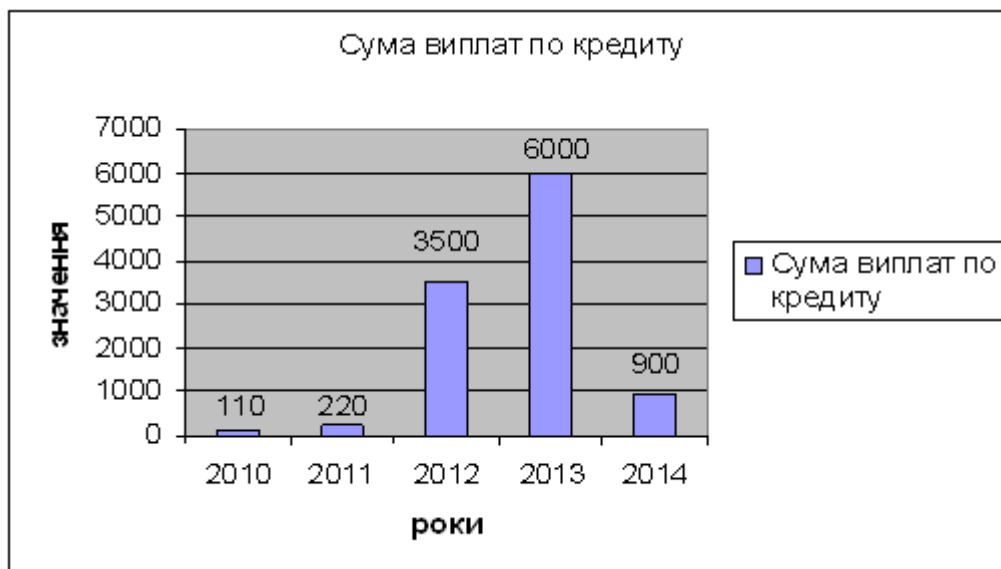
Нарешті, серйозною перепоною на шляху до переходу до плаваючого курсу стане невеликий обсяг валютного ринку і незначна кількість гравців на ньому. При повній відсутності контролю Нацбанку за курсом гривні учасники ринку можуть «загнати» його на рівень, що не відповідає фундаментальному балансу між попитом і пропозицією.

Але треба пам'ятати, незважаючи на всі плюси і мінуси, що кредит від Міжнародного валютного фонду не є засобом економічного зростання, а лише підтримання платоспроможності країни.

Таблиця 1. Прогнозовані виплати до МВФ, протягом 2010-2014 років, млн. СПЗ

Назва показників	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік
Основний борг	-	-	2,23	3,50	1,27
Відсотки/Збори	0,11	0,15	0,13	0,05	0,01
Всього	0,11	0,15	2,36	3,55	1,28

Як видно з табл. 1, кредити від МВФ є порівняно дешевими, оскільки передбачають виплату відсотків у розмірі близько 2% річних від загальної суми боргу. Погашення основної суми боргу буде здійснюватися з 2012 по 2014 роки.

Висновки з проведеного дослідження. В Україні гостро стоїть проблема переходу валютної системи на гнучке ціноутворення, але незважаючи на усі вищезазначені плюси, українська економіка ще не готова до такого переходу. Насамперед не готові українські товаровиробники, які постраждають, через не конкурентоспроможність продукції, а також валютний ринок, через майже відсутність законодавчої бази.

Проте, для підтримання платоспроможності країни у складеній ситуації наступний транш кредиту Міжнародного валютного фонду життєво необхідний і отримати його можна лише за умови переходу на плаваючий курс.

Тому для отримання кредиту необхідно в найкоротші строки розробити законодавчу базу для створення і розвитку термінового валютного ринку в Україні та перейти на плаваючий курс.

Список використаних джерел

1. Закон України від 03.06.92 № 2402-XII "Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій"
2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю»
3. Антоненко І. Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями – шлях до стабільності та розвитку в період кризи. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2009_13/Antonenko.pdf
4. Бідник Н.Б. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями як чинник економічного розвитку держави / Бідник Н.Б.// Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип.19.3. – с.153-157
5. Бурковська А.В., Пепуль О.О. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх зв'язок з Україною // Науково-теоретичний журнал «Студентський науковий Вісник» Миколаївського державного аграрного університету. – 2009. – Випуск 1(1). – С. 305-308.
6. Вахненко Т. Міжнародний кредит у світовій валютно-фінансовій системі // Фінанси України. – 2006, №11 – с.143-154
7. Інформаційна довідка щодо історії співпраці з Міжнародним валютним фондом. Від 23.05.2011. http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293456&cat_id=54623
8. Лобас М.Г. Міжнародні фінансові організації та їх значення для економічного розвитку країн. с.1-8. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Agroin/2010_4-6/LOBAS.pdf
9. Меморандум про економічну та фінансову політику, підготовленого у рамках реалізації програми МВФ "стенд-бай" [Електронний ресурс]:/ офіційний сайт НБУ. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Publication/others/Memorandum.pdf>

Анотація

Досліджений стан валютного ринку України, розглянуті перспективи переходу чи не переходу валютного ринку країни до гнучкого ціноутворення.

Ключові слова: валютний ринок, плаваючий курс, Міжнародний валютний фонд.

Аннотация

Исследовано состояние валютного рынка Украины, рассмотрены перспективы перехода или не перехода валютного рынка страны на гибкое ценообразование.

Ключевые слова: валютный рынок, плавающий курс, Международный валютный фонд.

Annotation

The foreign exchange market of Ukraine was studied, the prospects of transition or not transition the foreign exchange market to floating pricing.

Key words: foreign exchange market, floating pricing, International monetary fund.